

NEMZETI
AKKREDITÁLÓ
TESTÜLET

Nemzeti Akkreditálási Rendszer

Az akkreditálási és felügyeleti vizsgálati eljárásban résztvevő minősítők és szakértők

NAR-06

4. kiadás

Hatályos: 2010. január 1.

Tartalomjegyzék

	oldal
Bevezetés	3/11
1. A minősítők és szakértők feladata és hatásköre	3/11
2. A minősítők és szakértők feljogosítása	4/11
3. A minősítőkkal és szakértőkkel szemben támasztott követelmények	5/11
4. Képzés és továbbképzés	7/11
5. A minősítők és szakértők értékelése	8/11
6. A minősítők és szakértők jogai és kötelezettségei	8/11
7. A minősítők és szakértők nyilvántartása	9/11
8. Záró rendelkezések	10/11

Bevezetés

A Nemzeti Akkreditáló Testület (a továbbiakban: NAT) Akkreditálási Tanácsa a Nemzeti Akkreditáló Testület szervezetéről, feladat- és hatásköréről, valamint eljárásáról szóló 2005. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 11. § b) pontjában adott felhatalmazás alapján – figyelemmel a Tv. 5. § (1) bekezdés c) pontjára – az akkreditálási és felügyeleti vizsgálati eljárásokba (a továbbiakban: eljárások) bevonandó minősítőkkal és szakértőkkel szemben támasztott szakmai és összeférhetetlenségi követelmények, továbbá az alkalmazott minősítők és szakértők (együttesen: értékelő csoport) kijelölése és értékelése tárgyában, az akkreditálásról szóló jogszabályok, az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusok, a nemzeti szabványként közzétett európai és nemzetközi szabványok figyelembevételével az alábbi szabályzatot alkotja.

1. A minősítők és szakértők hatásköre

1.1. Vezető minősítő

A vezető minősítő hatásköre:

- részvétel az eljárások értékelési szakaszában,
- együttműködés az akkreditáló mérnökkel az értékelésre felkészülés során,
- az értékelő csoport tevékenységének koordinálása,
- az újonnan kijelölt minősítő tevékenységének ellenőrzése,
- az eljárásban a nem-megfelelőség feltárása, azok kiküszöbölésére tett helyesbítő intézkedések és azok hatékonyságának ellenőrzése,
- az eljárásban az előírt írásos jelentések elkészítése,
- az eljárásban javaslattétel az akkreditált státusz odaítélésére és fenntartására, illetve részleges vagy teljes körű felfüggesztésére vagy visszavonására,
- részvétel a minősítők és szakértők értékelésében.

1.2. Minősítő

A minősítő hatásköre:

- részvétel az eljárások értékelési szakaszában,
- együttműködés a vezető minősítővel és az akkreditáló mérnökkel az értékelésre felkészülés során,
- az eljárásban a nem-megfelelőség feltárása, azok kiküszöbölésére tett helyesbítő intézkedések és azok hatékonyságának ellenőrzése a megjelölt szakmai területén,
- az eljárásban az előírt írásos jelentések elkészítése,
- részvétel a szakértők értékelésében.

1.3. Szakértő

A szakértő hatásköre:

- részvétel az eljárások értékelési szakaszában,
- együttműködés a vezető minősítővel illetve minősítővel és az akkreditáló mérnökkel az értékelésre felkészülés és az értékelés során,
- az eljárásban a nem-megfelelőség feltárása, részvétel annak kiküszöbölésére tett helyesbítő intézkedés és annak hatékonysága ellenőrzésében a megjelölt szakmai területén,
- az eljárásban az előírt írásos jelentések elkészítése.

2. A minősítők és szakértők feladata

2.1. Vezető minősítő

A vezető minősítő feladata:

- laboratóriumok illetve mintavevő szervezetek értékelése az MSZ EN ISO/IEC 17025 (orvosi diagnosztikai laboratóriumok esetén és/vagy MSZ EN ISO 15189) szabvány szerint (irányítási vagy irányítási és szakmai követelmények),
- ellenőrző szervezetek értékelése az MSZ EN ISO/IEC 17020 szabvány szerint (irányítási és szakmai követelmények),
- terméktanúsító szervezetek értékelése az MSZ EN 45011 szabvány szerint (irányítási és szakmai követelmények),
- irányítási rendszer tanúsító szervezetek értékelése az MSZ EN ISO/IEC 17021 szabvány szerint (irányítási és szakmai követelmények),
- személytanúsító szervezetek értékelése az MSZ EN ISO/IEC 17024 szabvány szerint (irányítási és szakmai követelmények),
- jártassági vizsgálatot szervezők értékelése MSZ EN ISO/IEC 17043 szabvány szerint (irányítási és szakmai követelmények),
- EMAS hitelesítők értékelése a 196/2006/EK rendelettel módosított 761/2001/EK rendelet szerint (irányítási és szakmai követelmények).

2.2. Minősítő

A minősítő feladata a 2.1. pontban felsorolt megfelelőség-értékelő szervezetek illetve EMAS hitelesítők (a továbbiakban: megfelelőség-értékelő szervezetek) értékelése a tevékenységükre vonatkozó szabványoknak

- az irányítási követelményei vonatkozásában vagy
- az adott területen a szakmai követelményei vonatkozásában.

2.3. Szakértő

A szakértő feladata a megfelelőség-értékelő szervezeteknek az akkreditálás meghatározott, speciális szakmai területén való értékelésének segítése.

2.4. Értékelő csoport

Az értékelő csoport összetétele a feladatok alapján lehet:

- a) Vezető minősítő (irányítási és egyes szakmai területeken) + minősítő(k) (szakmai területeken) + szakértő(k) (ha szükséges meghatározott, speciális szakmai területen) vagy
- b) Vezető minősítő (irányítási követelmények) + minősítő(k) (szakmai területeken) + szakértő(k) (ha szükséges meghatározott, speciális szakmai területen) vagy
- c) Vezető minősítő (irányítási és egyes szakmai területeken) + szakértő(k) (ha szükséges meghatározott, speciális szakmai területen).

3. A minősítőkkel és szakértőkkel szemben támasztott követelmények

3.1. Minősítőkre vonatkozó szakmai követelmények

3.1.1. Szakmai képzettség

A minősítőnek szakirányú felsőfokú végzettséggel és oklevéllel, továbbá a szakmai tevékenység végzéséhez szükséges egyéb végzettségekkel kell rendelkeznie.

3.1.2. Szakmai gyakorlat

A minősítőnek a megfelelőség-értékelés adott szakterületén, valamint az adott szakmai területén legalább 5 éves gyakorlattal kell rendelkeznie.

3.1.3. A laboratóriumi tevékenységekben való jártasság

A laboratóriumok és jártassági vizsgálatot szervezők eljárásában résztvevő minősítőnek szakterületén az adott vizsgálati, mintavételi illetve kalibrálási eljárások egészére vonatkozóan megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretekkel kell rendelkeznie. Ez magába foglalja az alábbiakat:

- a szakterületére vonatkozó hatályos jogszabályok és szakmai szabályok, szabványok (nemzetközi, regionális, nemzeti), protokollok ismeretét és azok alkalmazását;
- jártasságot a mintavételre vonatkozó előírásokban, a vizsgálati és kalibrálási módszerek jóváhagyó ellenőrzésében és gyakorlati lefolytatásában, a visszavezettség, a mérési bizonytalanság és a referencia tartományok meghatározásában, a kapott eredmények értékelésében;
- megfelelő ismereteket a kapcsolódó szakterületeken (méréstechnika, statisztika, számítástechnika stb.);

- ismereteket az alkalmazott műszerek és berendezések működésével és alkalmasságának ellenőrzésével kapcsolatosan;
- a vizsgálati mintákra, kalibrálandó eszközökre, a munka- és környezetvédelemre, az adatvédelemre és adatközlésre vonatkozó előírások ismeretét;
- tájékozottságot a jártassági illetve a laboratóriumközi összehasonlító vizsgálatokban.

3.1.4. Ellenőrzési tevékenységben való jártasság

Az ellenőrző szervezetek eljárásában résztvevő minősítőnek szakterületén megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretekkel kell rendelkeznie az ellenőrzési módszerekben és a kapcsolódó vizsgálati illetve kalibrálási tevékenységekben.

3.1.5. A tanúsítási tevékenységben való jártasság

- Terméktanúsítás esetében az eljárásban résztvevő minősítőnek szakterületén megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretekkel kell rendelkeznie a tanúsítási tevékenység végzésében és a kapcsolódó vizsgálati illetve kalibrálási tevékenységekben.
- Irányítási rendszerek tanúsítása esetében az eljárásban résztvevő minősítőnek az adott irányítási rendszerszabvány szerinti vezető auditori képzettség és a megjelölt szakterületre (IAF kódok) vonatkozó szakmai ismeretek (tanúsítás, auditálás, rendszerfejlesztés, rendszerműködtetés).
- Személytanúsítás esetében az eljárásban résztvevő minősítőnek szakterületén megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretekkel kell rendelkeznie a tanúsítási tevékenység végzésében.

3.1.6. Akkreditálásban való jártasság

Az eljárásokban résztvevő minősítőnek alapos ismeretekkel kell rendelkeznie az akkreditálásra vonatkozó jogszabályok, szabványok, a NAT akkreditálásra vonatkozó szabályzatai, értékelési módszerei és alkalmazandó dokumentumai területén.

3.2. *Szakértőkre vonatkozó szakmai követelmények*

A szakértőnek a megjelölt szakterületén meg kell felelnie a 3.1.1-3.1.5. pontokban előírt követelményeknek (kivéve a vezető auditori képzettséget).

3.3. *A minősítőkre és szakértőkre vonatkozó egyéb követelmények*

3.3.1. Pártatlanság

Az eljárásban résztvevő minősítőnek, szakértőnek mentesnek kell lenni minden olyan befolyástól, amely objektív értékítéletét az eljárásra (amelyben éppen részt vesz) nézve károsan befolyásolná.

3.3.2. Függetlenség

Az eljárásban minősítőként vagy szakértőként nem vehet részt az eljárásban érintett szervezet vagy természetes személy, valamint az azonos területen akkreditált státusszal rendelkező szervezet tulajdonosa, továbbá e személyek – a Polgári Törvénykönyvben meghatározott – közeli hozzátartozója.

Az eljárásban minősítőként vagy szakértőként továbbá nem vehet részt az, aki 2 éven belül az eljárásban érintett szervezet vagy természetes személy alkalmazásában vagy egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban állt.

3.3.3. Bizalmas ügykezelés

Az eljárásban résztvevő minősítőnek, szakértőnek be kell tartania a bizalmas ügykezelés szabályait, azaz az eljárás során birtokukba jutott adatokat, információkat harmadik félnek nem hozhatják tudomására, azokat kizárólag a NAT-nak végzett feladataik teljesítése során és a NAT érdekében használhatják fel.

3.3.4. Személyi tulajdonságok

Az eljárásban résztvevő minősítő, szakértő legyen elfogulatlan és megfontolt, hatékonyan tudjon kapcsolatot tartani, rendelkezzen józan ítélőképességgel, és képes legyen a véleményét világosan és összefüggően, szóban és írásban kifejezni.

4. A minősítők és szakértők kiválasztása, képzése és továbbképzése

4.1. A minősítők, szakértők besorolása a következő:

- szakértő
- minősítő
- vezető minősítő.

4.2. A minősítőnek vagy szakértőnek pályázó személy pályázatát (szakmai életrajz, előírt szakmai mellékletei és igazoló dokumentumok) az Akkreditálási Iroda értékeli és a NAT ügyvezető igazgatója fogadja el szakértőként vagy új minősítőként. A pályázót a döntésről a NAT írásban értesíti.

4.3. A minősítőket és szakértőket az Akkreditálási Iroda kijelölt munkatársaiból, a NAT minőségirányítási vezetőjéből és az Akkreditáló Bizottság tagjából álló olyan csoport értékeli, akik a minősítő, szakértő megjelölt területén jártasággal rendelkeznek. Az értékelés alapján a NAT ügyvezető igazgatója dönt a minősítő, szakértő besorolásáról. A értékelés tartalmazza a minősítő és szakértő átsorolására és továbbképzésére vonatkozó javaslatot.

4.4. A minősítői kijelölés előtt a személy részére az ügyvezető igazgató döntése alapján a NAT egy- vagy többnapos minősítő képzést tart. A többnapos minősítő képzés programját és szervezését a NAT a vonatkozó EA és ILAC útmutatók szerint végzi.

- 4.5. A képzés alól a NAT ügyvezető igazgatója felmentést adhat, ha a benyújtott dokumentumok alapján a minősítőnek pályázó személy vagy a szakértő a minősítői feladatok ellátására megfelelő jártassággal rendelkezik.
- 4.6. Az újonnan kijelölt minősítő első alkalommal végzett tevékenységét értékelni kell az eljárásba kijelölt vezető minősítő által.
- 4.7. Minősítő akkor sorolható át vezető minősítőnek, ha legalább 3 eljárásban minősítőként megfelelően látta el feladatát, az irányítási követelményeknek való megfelelés értékelésére felkészült és személyi tulajdonságai képessé teszik értékelő csoport vezetésére. Az első alkalommal végzett vezető minősítői tevékenységét értékelni kell egy, az eljárásba ki nem jelölt, de a vezető minősítő értékelésével megbízott másik vezető minősítő által.
- 4.8. NAT legalább két évente, illetve szükség szerint gyakrabban – például az akkreditálásra vonatkozó jogszabályok és szabályzatok, a megfelelés-értékelő szervezetekre vonatkozó szabványok változása esetén, a minősítők és szakértők értékelésének illetve az ügyfél-elégedettség visszajelzése alapján – továbbképzést tart a minősítők részére. A képzéseken a szakértők is részt vehetnek.
- 4.9. A NAT elvárja, hogy a minősítők és szakértők folyamatosan fejlesszék szakmai ismereteiket, rendszeresen vegyenek részt szakmai továbbképzéseken és rendezvényeken, továbbá erről tájékoztassák a NAT-ot.
- 4.10. A minősítő vagy szakértő szakmai területe bővítését a szakmai életrajz vonatkozó pontjai kiegészítésének, a megfelelés-értékelési tevékenység szerinti szakmai mellékletnek, továbbá az igazoló dokumentumoknak a benyújtásával kérelmezheti; és a bővítés területén kizárólag a követelményeknek való megfelelés esetén fogadható el szakértőként vagy minősítőként.

5. A minősítők és szakértők értékelése

5.1. Minősítők

A minősítők értékelését a NAT a következő módszerekkel végzi:

- konkrét eljárásban végzett tevékenység értékelése legalább 3 évente
 - az eljárás vezető minősítőjének értékelése az eljárás során az eljárásban részt nem vevő másik vezető minősítő vagy az eljárás akkreditáló mérnöke által, minősítő értékelése az eljárás során a vezető minősítő vagy akkreditáló mérnök által,
 - az eljárás során végzett tevékenység értékelése az eljárás dokumentációja alapján (kérelmező dokumentációjának értékelése, helyszíni értékelés tervezése és lefolytatása, kérdésjegyzék, részjelentések és értékelő jelentés, helyesbítő intézkedések ellenőrzése);
- éves tevékenység értékelése az Akkreditálási Iroda által,
- az ügyfél-elégedettségi mutatók, panaszok, kizárási indítvány alapján.

5.2. Szakértők

A szakértők értékelését a NAT az igénybevételük alapján legalább 3 évente a 5.1. pontban felsorolt módszerek alkalmazásával végzi.

6. A minősítők és szakértők jogai és kötelezettségei

6.1. A minősítőknek és szakértőknek joga van:

- hozzáférni az eljárás lefolytatásához szükséges minden dokumentációhoz és tájékoztatáshoz mind a NAT, mind a kérelmező vonatkozásában;
- a jogszabályok és szabványok által biztosított eljárási cselekmények megtételére;
- szakmai területén javaslatot tenni a Nemzeti Akkreditálási Rendszer fejlesztésére;
- az értékelését megismerni és arra észrevételt tenni;
- a NAT által szervezett továbbképzéseken részt venni.

6.2. A minősítők és szakértők kötelezettségei:

- a minősítő, szakértő nyilvántartásához és alkalmazásához szükséges nyilatkozatok (pl. összeférhetőségi nyilatkozat) megtétele;
- a NAT-nak a minősítőkre és szakértőkre vonatkozó követelményeinek folyamatosan eleget tenni;
- az eljárásokat a vonatkozó jogszabályokban, szabványokban és NAT szabályzatokban, továbbá a megbízási szerződésben foglaltak szerint lefolytatni;
- a NAT-ot 15 napon belül tájékoztatni a minősítő és szakértő esetében bekövetkezett, a NAT-nál végzett tevékenységéhez kapcsolódó változásokról, továbbá az ezzel kapcsolatos adatszolgáltatásnak eleget tenni, így különösen a szakmai jártasságra, a függetlenségre (összeférhetőség) és az elérhetőségre vonatkozóan;
- szakmai területe bővítésének kérelmezése esetén az elbíráláshoz szükséges dokumentumok benyújtása;
- az eljárás során a kérelmezővel, az értékelő csoport többi tagjával és a NAT-tal együttműködni.

6.2. A NAT az eljárásba bevont minősítővel, szakértővel megbízási szerződést köt, amely tartalmazza az egyéb jogokat és kötelezettségeket is. A minősítők, szakértők tevékenységük ellátásáért díjazásban részesülnek.

6.3. A minősítői, szakértői jogviszony megszűnik, ha:

- a minősítő, szakértő nem felel meg a rá vonatkozó követelményeknek;
- az értékelés eredménye alapján nem alkalmas minősítői, szakértői tevékenység ellátására;
- személyi tulajdonságok vagy etikai okok azt nem teszik lehetővé;
- a személy lemond minősítőként, szakértőként tevékenykedni;

- a személy meghal.
- 6.4. A minősítő, szakértő a tevékenységével kapcsolatos kérdésekben a NAT ügyvezető igazgatójához fordulhat. A minősítőkkal, szakértőkkel kapcsolatos kérdésekben (kijelölés, kizárás, panaszok stb.) a NAT ügyvezető igazgatója dönt.

7. A minősítők és szakértők nyilvántartása

A NAT a minősítőkről és szakértőkről nyilvántartást vezet, amely a következő adatokat tartalmazza:

- Név, cím és egyéb elérhetőségi adatok
- Munkahely és beosztás
- Képzettség és végzettség, tudományos fokozat
- Szakmai terület
- Szakmai gyakorlat
- Szakértői igazolvány száma, területe, kibocsátója
- Minőségirányítási képzettség, szakmai tanfolyamok
- Akkreditálás szabályozásában szerzett képzettség
- A megfelelőség-értékelés területén az elmúlt 15 évben végzett szakmai tevékenység
- Szakmai szervezetben betöltött tagság, tisztség
- Szakmai rendezvényeken való részvétel
- Főbb szakmai publikációk
- Azon eljárások, amelyekben minősítőként vagy szakértőként részt vett
- Tevékenység értékelései és azok időpontja
- Az adatok utolsó módosításának időpontja.

A személyi anyagok részét képezi a minősítő, szakértő szakmai életrajza, a képzettséget és végzettséget igazoló dokumentumok, valamint a szakértői igazolvány, nyugdíjas igazolvány másolata, összeférhetőségi nyilatkozat, erkölcsi bizonyítvány. A nyilvántartás kezelése és az ahhoz való hozzáférés a 2005. évi LXXVIII. törvény (6) és (8) bekezdése szerint történik.

8. Záró rendelkezések

- 8.1. Jelen szabályzatot az Akkreditálási Tanács a 2009. december 23-án elfogadott ATH/17/2009 számú határozatával jóváhagyta.
- 8.2. Jelen szabályzat 2010. január 1. napján lép hatályba.

- 8.3. A szabályzat rendelkezéseit a hatálybalépése után benyújtott minősítői, szakértői pályázatokra alkalmazni kell. A jelen módosított szabályzat hatálybalépése előtt nyilvántartásba vett minősítők, szakértők a szabályzatnak való megfelelést 1 hónapon belül igazolhatják. Az igazolás elmaradása esetén az alkalmazható minősítők, szakértők nyilvántartásából törlésre kerülnek.
- 8.4. A szabályzat közzétételének minősül a NAT honlapján (www.nat.hu) történő megjelentetés.